

Täysistunto

Tiistai 28.11.2023 klo 14.04—20.14

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 11/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 11/2023 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Nurminen. Nurminen on poissa. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.20 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus aikoo laskea nuorten kuntoutusrahasta ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavasta kuntoutusrahasta yli 100 euroa kuukaudessa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oppositiopuolueet vastustivat tätä esitystä yhdessä. Tämä leikkaus on jälleen yksi osoitus siitä, miten hallitus leikkaa haavoittuvassa asemassa olevien nuorten tuesta, sillä nuorten kuntoutusrahan saajista lähes 100 prosenttia ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta saatavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän saajista 57 prosenttia on 16—24-vuotiaita.

Valiokuntakuulemisessamme nostettiin esille, että tämä esitys voi heikentää nuorten sitoutumista kuntoutukseen ja lisätä työkyvyttömyyseläkkeelle hakeutumista. Hallituksella on sinällään hyvä tavoite nostaa työllisyysastetta, mutta esitykset siihen pääsemiseksi eivät vakuuta. Myös tämän esityksen kohdalla jo hallituksen esityksessä on todettu mahdollisuus työllisyyskehityksen heikentymiseen muutosten johdosta. Tästä voi päätellä, että tämän esityksen on tarkoitus olla vain ja ainoastaan säästölaki.

Arvoisa puhemies! Jos vaikutusarvioinnit tehtäisiin kunnolla ja koko leikkausten kokonaisuus huomioiden, hallitus voisi tietää paremmin, mitkä seuraukset sen esityksellä tulee todennäköisesti olemaan ja tavoitteisiin nähden päinvastaiset esitykset voitaisiin jättää tekemättä. Nyt ei kuitenkaan näin tehdä, ja voimme vain arvailla, mitkä suurten leikkausten todelliset vaikutukset ihmisten ja perheiden elämään tulevat olemaan ja miten ne tulevat vaikuttamaan heidän perus- ja ihmisoikeuksiensa toteuttamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

19.22 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos! Kun viime viikolla aloitettiin nyt se yhteisvaikutusarviokeskustelu — niitä on nytten moneen kertaan peräänkuulutettu — niin tässä nyt on kui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

tenkin lokakuussa päivätty sosiaali- ja terveysministeriön sosiaaliturvan muutosten yhteisvaikutusten arviointi vuodelle 2024, 64 — vai 65? — sivua.

Ja tässä sanotaan muun muassa: ”Reformivaihtoehdossa” — eli tässä arviossa — ”on huomioitu työttömyysturvan osalta lapsikorotusten ja suojaosan poisto, työssäoloehdon pidentäminen, ansioturvan tason porrastus, omavastuuajan pidennys, lomakorvausten jakotusten palautus. Yleisen asumistuen osalta on huomioitu ansiotulovähennyksen poisto, korvausasteen alennus, perusomavastuuprosentin korotus, Helsingin yhdistäminen kakskuntaryhmään, tuen poisto omistusasujilta sekä perusomavastuun lapsen ja aikuisen kertoimien muutos. Lapsilisien osalta on huomioitu lapsilisän korotus neljästä tai useammasta lapsesta, yksinhuoltajakorotuksen korottaminen sekä alle kolmevuotiaiden lapsilisän korotus. Opintotukien osalta on huomioitu huoltajakorotuksen korotus sekä lainataukauksen korotus. Kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidottujen etuuksien indeksikorotusten jäädytys on huomioitu pois lukien eläkkeet, toimeentulotuki, rintamalisä, vammaisetuudet ja elatustuki. Indeksijäädytyksestä on otettu huomioon ennakoitu vaikutus vuoden 2024 osalta. Tuloverotuksen osalta on huomioitu kotitalousvähennyksen kotitalous-, hoito- ja hoivatyön määräaikaisen korotuksen jatko, työtulovähennyksen muutos, matkakuluvähennyksen omavastuun korotus, valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan korotuksen jatko sekä tuloveroasteikon indeksitarkistus.”

Sisällysluettelossa täällä taas on tällaisia kohtia kuin Johdantoasetelma, Arvioidut muutokset, Vaikutuksista yleisesti, Vaikutukset tulonjakoon ja pienituloisuuteen, Muutokset pienituloisuudessa, Tulonmuutoksen jakautuminen, Vaikutukset sukupuolittain, Vaikutukset ikäryhmittäin, Vaikutukset maakunnittain, Tulonmuutosluokkien rakenne, Toimeentulotukivaikutuksista, Kotitaloudet ja työllisyysvaikutukset sekä 25 sivua laskelmia. Mitä me muuta tarvitaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

19.25 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Ansiokas lista oli, ja tätä ollaan tosiaan valiokunnassa paljon käyty läpi, mutta samalla sekä STM:n virkamiehet että monet asiantuntijat ovat tuoneet esille, että siinä ei ole kuitenkaan kaikkea. Muun muassa toimeentulotuen vaikutukset, kuntoutustuen leikkaus, jälkihuollon ikärajan laskeminen — asioita, mitä siinä ei ole huomioitu. Eli käytännössä sosiaaliturvaetuudet ja verotus sisältyvät siihen mutta ei siten terveystennojen tai palveluiden lainsäädännön muutoksia, kuten esimerkiksi vammais-palvelulain vaikutus, hoitotakuun vaikutus, lääkkeiden omavastuiden vaikutus, asiakas-maksujen vaikutus ja matkojen omavastuiden vaikutukset.

Eli STM:n kokonaisvaikutusten arvioinnista puuttuu myös näiden lisäksi kokonaan arvio näitten leikkausten yhteisvaikutuksista juuri ihmis- ja perusoikeuksiin, mihin perustuslakivaliokuntakin on kiinnittänyt huomiota. Ja tässä on se pointti, minkä takia me olemme peränneet vielä laajempaa kokonaisvaikutusten arviointia. Perusidea on juuri siinä, että pitäisi pystyä arvioimaan näiden kaikkien leikkausten yhteisvaikutus niitten ihmisten arkeen, eli miten se käytännössä tiettyjen ihmisten arkeen vaikuttaa, kun näin monesta etuudesta leikataan. Siinä yhteydessä tulisi arvioida juuri sitä leikkausten ihmis- ja perusoikeuksien kokonaisvaltaista vaikutusta yksittäisiin ihmisiin, yksittäisiin perheisiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 60/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.